

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.
egy hónapra 1 frt 20 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkirály-utca 6. sz.

A lap szellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.

Kiadóhivatal: belközép-utca 4. sz.

Megjelenik a lap minden nap, az ünnep- és vasárnapok kivételével.

Árterhek ☐ emként 5 kr., nyíltár egy petty sor területenként 20 kr.

Hegedüs Sándor beszéde.

— Elmondotta a képviselőház decz. 20-iki ülésén. —

Az alábbiakban egész terjedelmében közöljük Hegedüs Sándor nagyszabású beszédét, a melylyel a képviselőházban oly hatásosan, oly meggyőzően védelmezte meg a kormány s a többség álláspontjának igazságát.

Ez a beszéd hü és tökéletes képet ad a politikai helyzetről és fölsőlegessé tesz minden bővebb kommentárt. Érveit, fejtegetéseit nem szükséges sem erősíteni, sem megvilágítani; mert ezeket az érveket senki se magyarázhatná ékeesebben, tartalmasabban, mint a hogy önmagukat magyarázzák.

Hegedüs beszéde így hangzik:

Tisztelt Ház! Ha nem is szándékoztam volna nyilatkozni, de azon nyilatkozat után, melyet az imént hallottam, kötelességem lenne nyilatkozni. (Zaj balfelől. Halljuk! Halljuk!) Engedje meg a t. Ház, hogy szigorúan az objektivitás terén maradva, a helyzetre vonatkozólag én is röviden nyilatkozzam. Mielőtt azonban ezt tenném, miután tulajdonképpen tárgya a tanácskozásnak az elnök-választás és a Kossuth Ferencz t. képviselőtársam által erre vonatkozólag benyújtott utasítása, méltóztassék megengedni, hogy egy-két szóval erről nyilatkozzam. (Halljuk! Halljuk!)

Teljesen osztom Csáky Albin gróf igen t. képviselő urnak erre vonatkozó nyilatkozatát és azt hiszem, elhibázott dolog ilyen utasítást adni az elnöknek, miután nekünk csak egy utasításunk van: a paragrafusokba foglalt házszabály, melyet kötelessége megtartani elnöknek, többségnek, kisebbségnek egyaránt és a Háznak kezében van az ellenőrzés. (Nagy zaj és ellenmondás balfelől.) Ha a házszabályokat az elnök nem helyesen magyarázza vagy alkalmazza, a kritika joga meg van és lehet azt érvényesíteni.

Blaskovich Ferencz: Miért turták ki Szilágyit? (Zaj.)

Hegedüs Sándor: De nézetem szerint Kossuth Ferencz t. képviselőtársam nemcsak azt a hibát követte el, de olyan állításokra alapította ezt az indítványt, a melyet általában a Ház autonóm jogainál fogva elfogadni, azt hiszem, senki sem fog. Mert ő azt mondta, hogy a kormány kötelessége örködni a felett, hogy a parlamentarizmus egyik legfőbb föltétele, a részrehajlatlanság, az elnökben biztosíttassék. Bocsánatot kérek nekünk nem a kormánypárt és nem a kormány ad elnököt (Nagy zaj és felkiáltások balfelől: Dehogy nem!) és nem a kormány kötelessége az elnök részrehajlatlansága felett örködni, hanem az egész Háznak. Ennek következtében, azt hiszem, hogy Kossuth t. képviselőtársamnak ugy alaptétele, mint indítványa, teljesen elfogadhatatlan és ahhoz nem is járulok.

Azonban mi sem jellemzi inkább a helyzetet, mint hogy egy ilyen incidens arra haszná-

lunk fel, hogy a politikai helyzetről egy általános és beható vitát folytassunk. De ha nem is mi kezdeményeztük ezt, kötelességünk annyiban, a mennyiben az objektivitás határai közt a kellő felvilágosításokat a mi álláspontunkra vonatkozólag a t. Háznak megadhatjuk és a t. ellenzéket, a mennyiben lehet, felvilágosíthatjuk, egész rövidséggel nyilatkozni.

Apponyi Albert gróf tegnapi beszédében előadta a kronológiáját annak, hogy tulajdonképpen az ellenzéki akció, a mint ő mondja: az ugynevezett obstrukció, hogyan keletkezett szeptember óta, és azt első sorban a kormánynak a kiegyezésre vonatkozó álláspontjához kötötte. És csakugyan kronologicze a dolog így áll. De azt hiszem, nagyon megfigyelésre méltó, a mit e tekintetben Csáky Albin gróf az imént elmondott. Én az ő fejtegetéseire ebben a kérdésben...

Ivánka Oszkár: Szívelejk meg mindazt, a mit mondott és akkor rendben lesz minden! (Zaj. Halljuk!)

Hegedüs Sándor: Önök aligha szívelejk meg. Én azokhoz a fejtegetésekhez csak két adalékkal kívánok járulni. Nézetem szerint nem csak azért nem nyilatkozhatott a kormány a kiegyezési tárgyalásokban esetleg beállható változásokkal szemben követendő és itt teendő intézkedéseire nézve, mert ezen törvényjavaslatoknak elfogadása, illetőleg tárgyalására nézve még minden remény eloszolva nincs, de egyszerűen a parlamenti rend értelmében sem, mert alternatív javaslatokkal a parlamentben dolgozni nem lehet, mert vagy az egyik javaslatot tartja fenn vagy a másikat, de parallel azt mondani: ha ez nem megy, fogom proponálni a másikat, ez nézetem szerint egyáltalában nem helyes.

Horánszky Nándor: Hát az 1898. I. t. czikk mivel foglalkozott? Az nem volt alternatív?

Hegedüs Sándor: Engedelmet kérek, nem! A másik adalék pedig a kormánynak a hozzá e tárgyban intézett kérdések elől vonatkozó állítólagos kitérése. Bocsánatot kérek, az a magyarázat, a melyet a múlt év végén az 1898. I. t. cz. jelentőségére és következményeire nézve ugy Apponyi gróf, mint Horánszky t. képviselőtársaim adtak, az egy kis, nem egészen figyelmen kívül hagyandó eltérést tartalmaz. Nekem nem volt alkalmam akkor nyilatkozni, de most figyelmüket föl hívom arra, miszerint Horánszky Nándor képviselőtársam csaknem egy óra hosszat polemizált akkor nem velünk, hanem a szélsőballal. És milyen téma fölött polemizált? A szélsőball azt következtette az 1867-ik XII. t. cz. 68. szakaszából, hogy az imperative rendeli, miszerint az önálló vámterületet föl kell azonnal állítani. Horánszky képviselő ur akkor tüzetes fejtegetésekbe bocsátkozott. Beszédjének minden erre vonatkozó passzusát nem akarom idézni, miután ez nem érdemleges tárgyalás s a t. Házat azal untatni nem kívánom, de egy passzusát felolvasom azért, mert az kifejezi hiven a kormány jelenlegi álláspontját is. Polónyi Géza t. képviselőtársammal szemben tette ezt a megjegyzést deczemi-

ber 30-án és azt mondja: »Ismétlem tehát, hogy elvileg a prolongáció kizárva nincs; a különbség csak az, hogy t. barátaim (A szélső baloldalra mutat.) csak arra a célra kívánják, a mely czélt maguk elé tűzték, azoknak pedig, a kik nem állanak minden áron az önálló vámterület alapján, a maguk céljának keresztülvitelére ezt megadni nem hajlandók. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Sajnálom, de én nem találok fel sem az igazságosságnak, sem a méltányosságnak mértékét, (Helyeslés a jobboldalon.) mert, t. képviselőház, a prolongációt, respiriumot, vagy nevezék akárminek, igénybe venni arra a célra, a mely czélt t. szomszédaink helyesnek tartanak, ez teljesen jogosult és helyes, de megtagadni ezen respiriumot másoktól azon célok érdekében, a melyek érdekében ők magát a közgazdasági kérdést rendezni akarják: ez, t. képviselőház, nem egyenlő mérték. Ez azt jelenti, hogy »a mi a mienk, az a mienk, és a mi a másoké, az is a mienk«.

Ebben a szövegben egész tisztán fejezi ki t. képviselőtársam azt az álláspontot, a melyet, azt hiszem, az 1867. XII. t. cz. 68. §-ának értelmezésére és alkalmazására nézve a szabadelvűpárt és a kormány mai napig is követett és most is azon az állásponton áll. (Nagy zaj balfelől.) Ennek következtében ne méltóztassanak kemény kifejezésekkel és vádakkal élni, mert mi egyebet ma sem teszünk, mint a mit Horánszky t. képviselőtársam múlt év december 30-án mondott. (Nagy zaj és ellenmondások balfelől. Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Igy tehát azt hiszem, hogy ebben a körülményben és ebben a tárgyban (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) nincsen ok arra, hogy az ellenzék azokat a kemény támadásokat és vádakat intézze a kormány és a szabadelvűpárt ellen, a melyeket intéz. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Wittmann János: Ugy van Szóts Pál szerint! (Nagy zaj jobbfelől. Halljuk!)

Hegedüs Sándor: Azt mondja azután Apponyi Albert gr. t. képviselőtársam, hogy szeptember óta ugyanez volt a merituma a kifogásoknak a kormány ellenében, visszatértünk azokra ismételt októberben is, de közbe jöttek incidensek, a melyek újabb tápot adtak a vitának és hosszabbították azokat. Ez csakugyan így van; egészen hiven idézi a Hentzi-ügyet, a mentelmi dolgokat, a választási visszaélések újból való föllevenítését... (Nagy zaj balfelől. Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Szentiványi Árpád: Azon az alapon ülnek ott ma is! (Zaj.)

Hegedüs Sándor: ... a miket kétségbevonni nem lehet. És ne méltóztassék azt gondolni, hogy én most azt a helytelenséget követem el, hogy ezeknek igazolásába bebocsátkozom. (Zaj és derűtség balfelől. Halljuk! Halljuk!) Ezeket, azt hiszem, ma nem tárgyaljuk. (Ugy van! jobbfelől. Zaj a baloldalon.) De bocsánatot kérek, ha fölmerültek ilyen incidensek, ilyenek fölmerültek

mindig és egy nemzetnek parlamenti és politikai életében ilyenek mindig voltak. Mikülönbség van? Van különbség az incidensek fölhasználása tekintetében; ebben rejlik az egész helyzetnek magyarázata.

Horánszky Nándor: Dehogyan ebben!

Hegedüs Sándor: Igen hazafias és kemény kritikát gyakorolt az ellenzék, csaknem ugyanazon tagokból állva, a szélbalon és a nemzeti pártan eddig is a kormány és a szabadelvűpárt ellen és ilyen incidenseket kemény vitákkal kemény kritikával egy-két nap alatt rendesen elintézték. (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldalon.) Most ahhoz, hogy ilyen incidensek fölmerültek, a vitarendező bizottság, ez a legújabb parlamenti és alkotmányi intézmény, (Ugy van! Tetszés jobbról. Nagy zaj balfelől.) a melynek üdvös működését most tapasztaljuk, (Ugy van! Tetszés jobbról. Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.) újabb és újabb szczenákat rendezett ezekből abban az előadásban, a melyet a parlamentben szeptember ötödike óta különböző közbeszakításokkal az ellenzék támadásai címén a kormány ellenében észlelünk. Tehát, nézetem szerint, ha hiba volt — én a vita érdekében és tárgyilagosságom követelményeinél fogva azt mondom: tegyük föl, hogy mindezek az incidensek hibák voltak, a kormány és a párt részéről elkövetett hibák, de bocsássanak meg t. képviselőtársaim, ez nem fegyverzi le a kritikát, nem fegyverzi le jogukat arra, hogy vádakkal lépjenek föl; de arra, hogy pl. a fölött, hogy napirendre tűzessék az indeminálás, 38 napig vitatkozunk, jogot, azt hiszem, nem ad semmi esetre. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a baloldalon.) Azzal a föltűnő jelenséggel szemben... (Nagy zaj és fölkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: A három millióról beszéljünk! Halljuk! a jobboldalon.) Nem térnek ki az elől sem, méltóztassék előlenni, de nagyon félek, hogy elvesztem az objektivitást, habár önök iránt való kötelességem ezt megtartani. Ne méltóztassék tehát ilyen inventívákkal élni, méltóztassék megengedni, hogy egész tárgyilagosan menjek a magam útján. Rövid leszek, mindjárt befejezem. (Halljuk! Halljuk!)

Wittmann János: Tehát kezdjük a három millió! (Nagy zaj jobboldalon.)

Hegedüs Sándor: Hogy pl. csak egy dologra terjeszkedjem ki, a két év előtti választási visszaéléseket most egész terjedelmükben tárgyaltuk. (Folytonos zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Elnök csenget.) mintha mostan verifikálnánk, mint hogyha időközben nem lettek volna nyugodt tárgyalásaink az ugyanezen választási alapon összehozott többséggel és nem hoztunk volna igen hasznos és üdvös törvényeket az ellenzék szíves közreműködése mellett. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Ha akkor nem jutott eszükbe sem az a három millió, sem a választási visszaélések, s nem akadályozták meg, hogy a parlament rendes uton haladjon, és az ország iránti kötelességeit teljesítse, (Helyeslés a jobboldalon.) miért kellett mindezt most két év múlva oly legyőzhetetlen, elháríthatatlan akadálnak tekintenünk, mely a nyugodt parlamenti tárgyalást absolute lehetetlenné teszi? (Élénk helyeslés a jobboldalon. Ellenmondások a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Majd megmagyarázzuk!) Én tehát, t. Ház, nem az ellen teszek kifogást, hogy az ellenzék az incidenseket megkritizálja, nem, hanem az ellen, hogy ily módon visszaél a kritikával. Ez már több, mint tisztán retorzió, több mint tisztán kritika, ez kérem, a boszu politikája. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj és mozgás balfelől.)

Polónyi Géza: Igaza van, ez a boszu politikája! (Zaj és mozgás balfelől.)

Hegedüs Sándor: Ez az állításom közbeszólást nem tűr, mióta Polónyi Géza azt megerősítette. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Polónyi Géza: Ugy van! ez a boszu politikája! (Fölkiáltások balfelől: Reászolgáltak! Folytonos zaj. Halljuk! Halljuk!)

Hegedüs Sándor: De a boszu nagyon rossz fegyver és én úgy tudom, hogy a nemzet nem azért küldött ide bennünket, hogy egymáson boszút álljunk, (Élénk helyeslés és taps jobboldalon.) hanem azért, hogy a függőben levő bajait orvosoljuk, függő kérdéseit megoldjuk és jogait, érdekeit megvédelmezzük. (Helyeslés jobboldalon. Zaj balfelől.) De tovább megyek, t. Ház, az objektivitásban. Azt mondom, hogy a választási visszaélések veszedelmesek és ha voltak, azok bizonyára rombolólag hatottak. Ezt koncedálok; de engedjék meg t. képviselőtársaim, hogy ha rombolólag hatottak akár az erkölcsökre, akár a politikai integritásra az egyes kerületekben, ezt nem lehet jóvátenni azáltal, hogy idejövünk és tönkreteszszük annak fejében még a parlamentárizmust magát is. (Élénk helyeslés jobboldalon.)

Blaskovich Ferencz: Azt teszi tönkre a parlamentárizmust, a ki ilyen választásokat csinál: Bánffy! (Halljuk! Halljuk!)

Hegedüs Sándor: T. képviselőtársam közbeszólása arra készlet, hogy kijelentsem, hogy ne méltóztassék azt hinni, hogy én Bánffy Dezső báró személyét védem. Méltóztatik látni és néyszem között lovagiasan még szemrehányást is tehetnek nekünk, hogy mi egészen magára hagytuk e tekintetben Bánffy Dezső bárót. (Felkiáltások balfelől: No akkor jól van!) Bánffy Dezső meg tudja magát védeni és meg is fogja magát védeni.

Polónyi Géza: Még ezek után sem megy el? (Zaj.)

Hegedüs Sándor: Nekem tehát nincs szándékomban, hogy az ő hatalmát megvédjem. Én itt nem védek egyebet, mint a parlamentárizmust és a parlamentárizmusnak azon alapjait, a melyeket, nézetem szerint, ezen viták megtámadtak. És még egyre jogom van, mert itt már magam is vádlott vagyok (Halljuk! Halljuk!) és ez a Tiszaféle javaslat vitatása. (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Családi politika! Hazaárulás! Azt nem lehet védeni! Folytonos zaj.) E javaslattal szemben horribilis vádakat hoztak fel, a hazaárulástól, az alkotmány sértéstől egészen az anarchista merényletig, kiki a maga bölcsesége és izlése szerint. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Mindenki ostromol bennünket azzal a fegyverrel, melyet tudása szolgáltat neki. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) És kérem, nekünk ezekkel szemben a vádlottak padján mégis van egy előnyünk, tudniillik a parlamentben a szónokot, ha ellennézetű, nem szívesen hallgatják meg; de a vádlottak padjáról a törvényszék a védelmet mindig szívesen meghallgatja. (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Nincs helyén a vádlott! Hol van a vádlott?) Hát kérem, engedjék meg, hogy objektivitásom megtartásával egész röviden ezzel a kérdéssel is foglalkozzam. Mert tényleg ez a kényszerhelyzet egyik folyamánya és ha e tekintetben a vádakkal, azokkal a drasztikus formájú vádakkal nem foglalkozom, melyeket a Házon kívül a lapokban, pártkonferenciákban és még a Házban is hallottunk, annak egyszerű magyarázata, hogy ilyen kemény dolgokkal én nem foglalkozom. (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Ez a legkönnyebb védelem!) Nekem, kérem, az érvekhez, a tárgyilagossághoz van érzékem, de a gorombaságokhoz nem. (Ugy van! Ugy van! Zajos helyeslés a jobboldalon.) Én elősorolom egész őszintén azt a három vádat, a melylyel azok illetettek, a kik ezt a javaslatot

aláírták s így magam is. Az egyik az, hogy a javaslat a pártklub számára vindikál törvényhozási jogot, a második, hogy a miniszteri felelősségi törvény megbénítja — nem mondják, hogy hatályon kívül helyezi, csak bénítja...)

Szentiványi Árpád: A család érdekében! (Fölkiáltások a baloldalon: A saját érdekében!)

Hegedüs Sándor: Tudja Szentiványi t. képviselőtársam, hogy nem úgy van. Látják kérem, így terjed a vád. Egyik képviselőtársam közbeszólása csak az volt, a család érdekében; a másik már azt kiáltja, hogy »saját érdekében«. (Felkiáltások a baloldalon: Mind a kettő!) És így szokott ez lenni.

Tehát a harmadik vád az, hogy a többség azt kívánja, hogy törvénynyé legyen az, a mit ott a pártklubban határoz. Méltóztassanak megengedni, hogy előrebocsássak egy észrevételt. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Sajátságos az, hogy itt a legkeményebb vádakkal találkozunk és annyira kifundáltak már az elmék, hogy például még olyan világos elme is, mint Apponyi Albert gróf, folytonosan a javaslat benyújtóival foglalkozott, pedig az a javaslat nincs is benyújtva. (Közbeszólások a baloldalon: Hát letagadja a javaslatot?)

T. képviselőtársaim igazat fognak adni nekem, hogy — Csáky Albin gr. képviselőtársunk dicséretes kivételével — a törvényjavaslat tartalmával még senki nem foglalkozott. (Közbeszólások a baloldalon: Majd jön az is!) Az egyetlen kritikai pont, a melyet Apponyi Albert gr. t. képviselőtársunk felhasználott, nem a javaslat szövege volt, hanem indokolásának egyik passzusa. Erre is ráfogok tért. (Nagy zaj a baloldalon.) De először is háritsuk el az utból a képtelen dolgokat; mert senkinek sem jutott eszébe a szabadelvűpárt tanácskozásain törvényt hozni az ország számára. (Felkiáltások a baloldalon: Hát mi jutott eszébe?) Én úgy tudom, hogy a törvényt hozza a képviselőház, a főrendiház és a király szentesítése. Ennek más formái nincsenek; már pedig akkora tudatlanságot, vagy mondjuk, akkora gonoszságot csak nem feltételez rólunk senki, hogy mindhárom tényezőt mellőzni akarjuk. A második dolog, a mit nem méltóztatnak tekintetbe venni, az, hogy folytonosan beszélnek adómegajánlásról, ujonczmegajánlásról. Bátor vagyok csak mint tényállást konstatálni, hogy ebben a törvényben ujonczokról szó sincs; ez a törv.-javaslat nem tartalmaz egyebet, egész tárgyilagosan mondva, mint az első szakaszban egy indeminálást a pénzügyi kezelésre nézve, a másodikban pedig egy kiegyezési provizóriumot, tehát két olyan dolgot, a melynek fizikai szükségességéről e Házban pártkülönbség nélkül most mindenki meg van győződve. (Egy hang balfelől: Dehogyan vagyunk!) Így tehát arról van szó és a kritika tárgya most csak az lehet: helyes-e ez a forma és vajjon áll-e az a három vád, a melyet a javaslat ellen felhoztak? Hát, kérem, a formára nézve egész őszintén mondom, én azt alárendeltnek tartom; többet mondok, a magam részéről én a nemzethez intézendő manifesztum mellett inkább lettem volna. És nem is tekintettem e javaslatot abban az esetben, ha a Házba be nem jön és itt nem tárgyalatik, egyébként, mint egyszerűen a többség részéről a nemzethez intézendő oly manifesztumnak, a minő volt a kisebbségé. (Élénk derűtség balfelől.) És a kormányval szemben a világért sem toglalja magában azt a végtelen fölhatalmazást és kritika nélkül való fölmentést, a mit t. képviselőtársaim annak tulajdonítanak. Szigorúan körül van az irva a régi törvényben.

Már azon a konferencián azonnal magam voltam bátor fölszólalni és konstatálni azt, hogy először a miniszteri felelősségről szóló törvény

nemcsak érintetlen marad, de ezzel a kormány-
nyal szemben is teljes mértékben érvényesítendő,
mert azt, a mit tesz, a saját felelősségére teszi
és azon felelősség alól ezzel az aktussal senki
föl nem mentetik. (Ugy van! jobbfelől.) Ezt a
miniszterelnök maga is elismerte. (Ugy van! jobbfelől.) Azon kikötés, a melyhez föltétlenül ragaszkodunk, az volt, hogy a parlament folytonosan együtt legyen, ha esetleg ez az ex-lex állapot bekövetkeznék. Mert akkor a mindennapi kritikának inkább, mint valaha, van helye és ennek a kritikának fentartása biztosítja (Ugy van! jobbfelől.) nemcsak a Háznak, a mely természetesen itt egészen kívül van a tekinteten, hanem biztosítja magának a pártnak is a kormány-
nyal szemben a felelősségre vonást. Így minden forma meg van adva a parlamentnek, minden perczen, hogy egy kormány-
nyal szemben, a mely akár vissza-
élt, akár helytelenül magyarázza a fizikai szükségnek szűk korlátait és követelményeit, akár egy bizalmatlansági nyilatkozat formájában, akár bármely más formában rögtön eljárjon és e tekintetben a felelősséget vele szemben föltétlenül érvényesítse. (Zaj. Elnök csenget.) Így tehát, bár a legnagyobb tisztelettel és a legnagyobb rokonszenvvel fogadtam a Csáky Albin gróf t. képviselőtársam nyilatkozatát, de azt, miszerint az országgyűlési törvény helyébe párttörvényt tenne, egyáltalában nem fogadhatom el. (Felkiáltások balról: Pedig az, az!) Ez a szó már magában véve contradictio in adiecto. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Általában lehetetlen, hogy e tekintetben bárki is törvényről beszéljen. Mert a dolog úgy áll, hogy vagy bejön ez a törvényjavaslat ide — erre mindjárt nyilatkozom — és akkor in optima forma tárgyalatik az, mint bármely indítvány vagy törvényjavaslat, s ez esetben természetesen az illetékes fórum ítélete alá van bocsátva; akkor bir a kezdeményezés jelentőségével, egyébbel nem. Ha pedig nem jön ide, akkor ez igenis pártmanifesztum, egy nyilatkozat, semmi egyéb. (Nagy zaj és ellenmondások a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Ennek következtében Apponyi Albert grófnak az a magyarázata, hogy mi a birói tisztet e manifesztum által megszegtek és a birói tiszt kötelességéről egyszerűen lemondottunk, egyáltalában nem áll. (Zaj.) Figyelmeztetem Apponyi képviselő urat, hogy még a kalendárium szerint is tévedett, mert azt mondja, hogy nem most, hanem 1898. december 31-ikén kell megítélni a birói tisztből kifolyó körülményeket és azok szerint kell ítélni. Bocsánatot kérek, egyáltalán nem. Ha már birói tisztről beszélünk, Tisza István gróf helyesen mondta meg, hogy hol annak a helye. (Nagy zaj. Ellenmondások a bal- és szélsőbaloldalon.) Ennek helye lehet január elseje után, mikor cselekedetekről van szó. Most egyébről nincs szó, mint egyszerűen állásfoglalásról, bekövetkezhető eseményekre való tekintettel. És én úgy tudom, hogy önök éppen úgy állást foglaltak azokkal szemben, mint mi. Ha tehát az önök állásfoglalása nem alkotmányértés és hazaárulás, éppen úgy nem az a mienk sem. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon. Ellenmondások a bal- és szélsőbaloldalon.)

De van egy kényes pontja ennek a dolognak, a melyet már nem a szövegből magyarázhatunk ki, hanem az indokolásból. Ugy Apponyi gr., mint Csáky gr. t. képviselőtársaim foglalkoztak ezzel a kérdéssel és így egész őszinteséggel nekem is kell erről nyilatkoznom. Ez a precedens-kérdés. Hát, bocsánatot kérek, úgy vettem észre, hogy ebben a dologban félreértés van. Mert ez a precedens, a melyet kizárni kívánt az indokolás írója, csak abban áll, hogy e tényre alkotmányellenes vagy törvényellenes célokra ne lehessen hivatkozni. A

javaslat igenis biztosítani kívánja párthatározat alapján — tökéletesen igaza van Apponyi Albert gr. t. képviselőtársamnak: így van az indokolásban — a szolidaritást és az egyetértést a kormány-
nyal az eshetőségekkel szemben. Az ilyen párthatározatnak pedig csak akkor van jelentősége, ha azt a pártnak minél több tagja aláírja.

Ivánka Oszkár: Miért fogdosták erőszakkal az aláírókat? (Nagy zaj, ellenmondások, felkiáltások a jobboldalon: Ez nem igaz!)

Hegedüs Sándor: Itt nem a párt mint ilyen, hanem annak minden egyes tagja — ezt a súlyos felelősséget magam is hangsúlyozom és elismerem — morális felelősséget vállalt aláírásával. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Nagy zaj. Elnök csenget.) Ha tehát a helyzet rendkívülisége folytán — és pedig nem a kormány és nem a többség hibája idézte elő ezt a rendkívüliséget — ha tehát, mondom, a helyzet rendkívülisége folytán a kormány és pártja részéről minden e tekintetben elkövetett hibának kizárásával jött létre egy ily manifesztum: tárgya szűk kereténél és az aláírók nagy számánál fogva igenis biztosíték arra nézve, hogy ez eljárás egykönnyen alkotmányellenes célokra precedensül felhasználni nem fog. (Helyeslés a jobboldalon.)

Apponyi Albert gróf idézi boldogult Péchy Tamás volt elnökünknek egy mondatát; midőn szavazás alkalmával valaki az igazságot kereste, azt mondta neki, hogy itt nincsen most igazságról szó, hanem szavazásról és én úgy vettem észre, hogy Apponyi Albert gróf még utólagosan bírálta is boldogult elnökünknek ezt a mondatát. Én utólagosan is igazat adok neki, mert mikor szavazunk, akkor csakugyan nem lehet kutatni semmitféle igazságot; ez egy aktus, a melyet megzavarni nem lehet. (Ellenmondások balfelől. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) De nem is azért hozta ezt fel t. képviselőtársam, hogy ezt vitassa, hanem hogy azt a nagy, fényes léghajót bocsássa világgá, hogy »fájdalom, most még a szavazás is ki van zárva ebből a tereméből!« Bocsánatot kérek, én mindjárt teszek egy próbát: (Halljuk! Halljuk!) méltóztassék az indemnitásra vonatkozó javaslatot szavazásra föltenni. (Hosszantartó zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Engedje meg a t. képviselőház, hogy most egy észrevételt tegyek Csáky Albin gróf t. képviselő ur beszédének második részére, a melyben a kormány-
nyal és a kormánypárttal szemben álláspontját jelezte. Bizonyára lelkéből kifolyólag határozta el magát e lépésre társaival együtt, a mi előtt tisztelettel meg kell hajolni és így vele szemben kritikám csak egy szerény figyelmeztetésben nyer kifejezést. (Halljuk! Halljuk!) S ez az, hogy vajjon nem árt-e többet konkluzióval az ügynek, a melynek pedig oly kiváló szolgálatokat képes tenni? Mert ha ő föltétlenül elítéli az obstrukciót — a minthogy igen ékes és határozott szavakban elítélte, sőt leírta az igazsághoz hiven, hogy milyen vészes következményei vannak annak a parlamentárizmusra — (Halljuk! Halljuk!) akkor azt hiszem, még hogyha magára nézve szükségesnek tartaná is, annak az obstrukciónak a petitumát nem kellene elfogadnia. A petituma pedig annak az obstrukciónak az, hogy Bánffy Dezső báró távozzék arról a helyről. Mert akármennyire veszi is körül klauzuláival és akármennyire mondja is a t. képviselő ur, hogy a premisszákat nem osztja, azzal Polónyi képviselő ur és a társai nem sokat törődnek; az a fő, hogy a konkluzióban egyetértsenek.

Polónyi Géza: Ez az, ez az! (Nagy derűtség.)

Hegedüs Sándor: És akkor aztán hiába tilta-

kozunk, hiába rosszaljuk a premisszákat, ha a konkluzióban segítségükre megyünk, azoknak a győzelmét segítjük elő. (Nagy zaj balfelől. Elnök csenget.)

De Apponyi Albert gróf beszédében volt még egy passzus, a mely megragadta figyelmemet. Csakhogy mikor aztán Tisza István gróf beszédére válaszolt, ezt a passzust nagy mértékben restringálta, sőt az én fölfogásom szerint értelméből kiforgatta.

Méltóztassanak csak meghallgatni ezt a passzust, (Zaj. Halljuk! Halljuk!) a mely így szól: »Hogy ezen szerencsétlen lépés«, tudniillik a Tisza Kálmán javaslata, »visszavonása által tegyék lehetővé, hogy kezet foghassanak azok, a kik a parlamenti tanácskozások rendes kerékvágásba jutását (Felkiáltások a baloldalon: Régi iskola, egy mondatot kiszakítani!) és a kérdéseknek törvényes és alkotmányos megoldását elő akarják mozdítani«. Ez, kérem, egy abszolút állítás. Ez nincs konkaténációban az előbbi érvelésekkel, kifogásokkal, állításokkal. Vagy magában áll és azt mondja: ha ti ezt a javaslatot visszavonjátok, akkor egyenlitsük ki a kibontakozást, a parlamenti tárgyalások rendessé tételét, (Zaj.) vagy pedig általában abszolút értelmű sincs. Mert, engedje meg t. képviselőtársam, az ő bona fideséről nem tételezhetem fel, hogy ha példának okáért mi ebbe belemennénk, akkor azt mondaná, már most menjünk és csináljuk vissza mindazt, a mit ellenünk két éven át felhoztak és majd csak aztán beszélünk a parlamenti tanácskozások rendessé tételéről. Bocsásson meg, én azt hiszem, hogy ezt ő maga sem érthette úgy, mert ha így értette, akkor ez tulajdonképpen nem mondott semmit. S én úgy vagyok ezzel a passzussal, mint a mithoszban van: Indiában azt mondják, hogy ha egy olajághoz rosszakarattal nyul az ember, akkor az elszárad, ha pedig jóakarattal, újra fellelevenedik. Én ezt a passzusát t. képviselőtársamnak jóakarattal fogom meg; teljesen ignorálni kívánom második fölszólalását e tekintetben és azt mondom, hogy meg lehet csinálni a dolgot. (Félkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: A Gescheftet! Halljuk! Halljuk!) Mindnyájunknak kijut belőle a szerep, méltóztassanak csak meghallgatni. (Halljuk! Halljuk!) Ha Apponyi Albert gróf (Zaj. Halljuk! Halljuk!) azon dolgozik — ezen föltevésben és ezen kötelezettségben a mi részünkről, — hogy a rendes parlamenti tárgyalások visszatérjenek, akkor az én fölfogásom szerint, egyedül vagyok ugyan, (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Már megint!) de teljes bizonyossággal remélem, hogy ezt megtehetnők, sőt kötelességünk volna az én fölfogásom szerint megtenni, hogy azt a javaslatot ne hozzuk be ide az évnek utolsó napjáiig. (Derűtség a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!) Ebben a tekintetben teljesen egyetértek Csáky Albin gróf t. képviselő urral. Ennek a javaslatnak fölöslegessé tétele egyszerűen úgy lehetséges, ha arra dolgozunk, hogy az indemnitás és a provizóriumról szóló törvényjavaslatok még ebben az évben megszavaztassanak.

Polónyi Géza: Hát Bánffyval mi lesz! (Zaj!)

Hegedüs Sándor: Tisztelt Ház! Végzem szavaimat. (Halljuk! Halljuk!) Méltóztassanak megengedni, hogy ebben a sivar, szomorú helyzetben szavaimat két kedves emlék fölidézésével zárjam be. A szeptember óta zajló és folytonosan erősebb és kiméletlenebb arányokat öltő viták alatt két mozzanat volt, a melyek közül az egyik nagyszerű, a másik nagyon kedves volt. Nagyszerű jelenet volt az, midőn a szomorú hosszú ülés után Szilágyi Dezső igen tisztelt volt elnökünk (Éljenzés a bal- és a szélsőbal-

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, decz. 21.

A képviselőház mai ülésének elején egész tömeg interpellációt jelentett be a jegyző.

Ezután *Fejérváry* báró miniszter reflektált Polónynak a honvédségre vonatkozó tegnapi szavaira, a mire személyes kérdésben *Polónyi* is szólott.

Az elnök-választási vitában *Bartha* Ödön volt az első szónok.

Azután megint a kilépettek nyilatkoztak. Ezuttal *Hieronym* Károly nyilatkozott. Ugyanazzal a figyelemmel fogadták, a melylyel tegnap *Csáky* Albin grófot és ő körülbelül ugyanazzal kezdte a beszédét, a mivel tegnap *Csáky* Albin gróf. Mindössze a kifejezéseiben és főként az obstrukció elítésében volt valamivel keményebb. Kijelentette, hogy ebben a meggyőződésében se *Polónyi* tegnapi, se *Bartha* Ödön mai beszéde meg nem ingatták. *Kossuth* javaslatához se járul hozzá, mert nem engedhető meg az, hogy a Ház a házszabályok mikénti kezelésére az elnöknek utasításokat adjon.

Hamarosan a kilépésük indoklásánál tartott azonban. Itt már felengedett a — baloldal és mikor kijelentette, hogy ő a Tisza féle javaslatban törvénysértést lát, a fegyverszövetség táborai szeretettel tapsolták. Erre is fordult hát *Hieronym* Károly és így mondotta el az ő aggodalmait; mi fog történni, ha a vármegyék meg fogják tagadni az adók kifizetését...

— Nem fogják megtagadni! — zug közbe jobbról.

— A pénzkészletek az állampénztárból kifognak: az országgyűlést fel kell oszlatni, és itt lesz a meztelen abszolutizmus...

Kapott a szón a balmező. Elfogta, a lándzsája hegyére tűzte, úgy lobogtatta. Tetszett neki a sötét kép, a melyet *Hieronym* nagy passzióval színezett — mind feketébbre. A jobboldal megmozdult és most már a többség heves ellentmondásai és a balmező örvendő tetszése között hánkyódott a beszéd.

Nem csekély meglepődést keltett, a mikor *Hieronym*, a ki a beszéde elején keményen elítélte az obstrukciót, most szelíden védelmébe vette azt. Kijelentette, hogy nem mindennek az obstrukció az oka és az idő most nem alkalmas az obstrukció megtörésére.

Kemény ellentmondásokat provokált ez a különös logika és *Hieronym* — a ki szintén a kormányváltozásban látja az egyedül üdvözítő orvosságot — kénytelen volt az — obstrukciós hadak tetszésével beérni.

Gajári Ödön állt szólásra.

— En következem! pattant fel *Molnár* apát.

— *Gajári* képviselő urat illeti a szó! jelenti az elnök.

— Pedig én... kísérletezett megint az apát, de a saját oldalán is lezúgták és általános, nagy figyelem között szólalt fel *Gajári* Ödön.

Csáky Albin gróf és *Hieronym* Károly beszédeivel foglalkozott *Gajári*, higgadtan, a tiszta igazság fényével világítva meg azokat a súlyos logikai botlásokat, a melyekben főként a *Hieronym* fejtegetései bővelkedtek. Mikor az obstrukciónál szólva, kifejezte, hogy az nem más, mint a többség akaratának a kisebbség által mechanikai eszközökkel való megakadályozása: a baloldalon az ellentmondás nagy zugása harsant föl.

Gajári mosolyogva várta be a csönd helyreállítását:

— Nem értem, — mondotta azután nyugodtan — miért háborítja föl önöket ez a definíció tölem hallva, holott az elébb *Hieronym* Károly ajkairól nyugodtan vállalták...

Derűtség, tetszés és taps hangozott a jobboldalon és az a tetszés ezután megújult minduntalan a beszéd folyamán. Mikor a Tisza-javaslat indoklásáról szólt, *Ivánka* Oszkár közbekiáltott:

— Nem hiszem...

Gajári szembe fordult a közbeszólóval:

— Legyen meggyőződve *Ivánka* ur, hogy én itt is, másutt is csak azt mondom, a mit hiszek!

— En az indoklásról beszéltem, — magyarázza *Ivánka*.

Gajári Ödön beszéde ezután is állandó hul-

oldalon.) föllépett az elnöki székre és a vihar lecsillapodott és a tökéletes kiegyenlítés legsimább módon el volt érve. (Felkiáltások a szélső-baloldalon: Azért kellett neki mennie! Ugy van! Ugy van!) És a ki látta akkor a magyar parlament arcát, látta a maga igazi nemes képében, úgy, hogy eltűntek a heves gesztikulációk, eltűntek a torzképek, a szenvedélyek, a kidülledő merev szemek, a kiabálások és minden a maga nemességében tündöklött elő. A másik inkább egy ideális, kedves jelenet volt, mikor igen tisztelt korelnökünk az első ülésben prezideált. Akkor is igen szépen, tárgyilagosan és rövidesen végeztük ülésezésünket. Engem nagyon érdekelték a belső rugók, melyek e két jelenetet előidézték és azt hiszem, nem tévedek, ha azt állítom, hogy a volt elnök a maga utolsó elnöklése és a t. korelnök ur első elnöklése alkalmával az ellenzék vezérferfiával érintkezésbe lépett és azt mondta közönséges, egyszerű szóval: ne hozakodjatok most semmivel se elő, hadd folyjanak szép csendesen a dolgok. És így történt. Becsületére válik mindenkinek. Nem tudom, észrevette-e a t. Ház, hogy most is beszél hozzánk valaki, most is szól hozzánk valaki és mintha ez a valaki, a ki azoknál sokkal teljebb van, sokkal magasabbosabb lény, sokkal nagyobb, azt mondaná: Ha a ti haragotok olyan, ha a ti keserűségetek olyan, hogy azt félre lehet tenni, ime, most én szólok hozzátok, a haza; az én bajaim, az én tekintélyem, az én anyagi és erkölcsi érdekeimnek összesége nevében szólok nektek, hogy a kik Szilágyi Dezső és Madarász József kívánságára egy-két napra a szenvedélyt, a haragot, a keserűséget el tudjátok tenni, az én érdekemben is tegyétek ezt meg. (Hosszantartó, zajos éljenzés, helyeslés és tetszésnyilatkozatok jobbfelől. A szónokot számosan üdvözik. Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Öt perc szünetet!)

A király személye körüli miniszterium. Ő Felsége a következő legfelső kéziratokat bocsátotta ki:

Kedves báró *Bánffy*! Midőn Önt előterjesztése folytán a Személyem körüli magyar miniszterium ügyeinek ideiglenes vezetésétől ezennel fölmentem, fogadja ez alkalommal is önfeláldozó odaadással teljesített hű szolgálataiért köszönetemet és teljes elismerésemet.

Kelt Bécsben, 1898. évi december hó 20-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

B. *Bánffy*, s. k.

Kedves gróf *Széchenyi*! Magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán Önt Személyem körüli magyar miniszteremmé ezennel kinevezem és Önnek egyidejűleg a belső titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1898. évi december hó 20-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

B. *Bánffy*, s. k.

Polónyi Géza Bécsben. Megbízható forrásból jelentik a P. Hirlapnak, hogy *Polónyi* Géza nemrég Bécsben járt s több ottani szereplő politikussal érkezett. Hogy ezek a politikusok a klerikális körökhöz tartoznak s a szabadelvűségnek esküdt ellenségei, azzal semmi újat nem mondunk azoknak, a kik *Polónyi* Gézát ismerik. Érdekes és jellemző dolog, hogy *Polónyi* ebből a bécsi utjából egyáltalán nem csinált titkot a függetlenségi párti képviselők előtt, sőt egyeseket föl is szólított arra, hogy menjenek vele. Az illetők azonban megtagadták ehhez a politikai exkurzióhoz való hozzájárulásukat.

lámzásban tartotta a Házat. Logikus, erős, határozott és fordulataiban villámlo beszéd volt ez. A jobboldalon riadó tetszés zúgott fel minduntalan, míg a balmező fájón sziszegett.

— Az a Tisza-féle javaslat — mondotta — bizonyosága annak, hogy a Ház numerikus többsége a törvényes állapotok fentartását kívánta, de ennek legális megnyilvánulását a kisebbség megakadályozta. Manifesztuma marad annak, hogy a kisebbség munkaképtelenné tette a Házat...

— Ugy van! Igaz! — dörgött a jobboldal, míg a balmező viharosan hullámozott.

Kemény vágások következtek.

— Ebben a küzdelemben — mondotta *Gajári* — még *Polónyi* harcsmodora a legszimpatikusabb. Ez legalább őszinte: kijelenti, hogy minden eszközzel lehetetlenné teszi a parlamenti munkát. Ez olyan nyíltság, a mely kétségtelenül vállalja a felelősséget; de vannak olyanok is, a kik arra számítanak, hogy a kusza helyzetbe belenyúl egy hatalmi kéz és így történik a kibontakozás.

A jobboldal egészen fölviannyozva helyeselt, és mikor *Gajári* egymásután, sűrűn, mint a jégverés, suhintotta a formában elegáns, biztos és mélyremetsző vágásokat, valósággal állandó hullámlásban volt a Ház. Zajongott az ellenzék, de zajosabb volt a jobboldal, a mely szinte szakadatlanul helyeselt.

A baloldalon *Ivánkát* kétszer is csöndre figyelmeztette az elnök; majd egyszerre — mikor a miniszterelnök is megjelent a teremben és odaállt a szónok közelébe — viharos:

— Helyre! harsant fel az ellenzéken.

Ennek azonban — *Sághy* Gyula adta meg az árát, a ki az előadói emelvényen ült.

A jobboldal egyszerre feleje fordult és fergeteges erővel harsogta felé a balmenti mottót:

— Helyre! Helyre!

A vihar hamar leseperte a dobogóról a tanár urat, a ki gyors tempóban sietett helyére.

Végezetül specziálisan az elnökkérdéssel foglalkozott *Gajári*. Nem helyesli a *Kossuth* javaslatát, mert ez olyan következményekre is vezethetne, hogy az elnököt esetleg olyan utasítással látnák el, a melyek értelmében a házszabályokat másként kezelje, mint a hogy azok írva vannak.

Sokáig tartó, hatalmas tetszés, éljenzés és taps dörgött a beszéd után a jobboldalon; a míg a tetszészaj elnémultával *Polónyi* Géza személyes kérdésben kért szót.

— Köszönettel lemondok *Gajári* képviselő ur dicséretéről, — mondotta a szerény férfin — mert nem bizom annak őszinteségében. Inkább azt hiszem, hogy ez az én dicséretem vád azok ellen, a kik nem voltak olyan őszinték, mint én.

Gajári Ödön tüstént válaszolt:

— Az én nyilatkozataim őszinteségét *Polónyi* urnak kétségbe vonni joga nincs. Ellenben a nyilatkozata kapcsán ezennel kijelentem, hogy abban a dicséretben csakugyan van vád az ellen a tan ellen, a melyet tegnap itt egy képviselő (*Szentiványi* Árpád) hangoztatott és a mely a politikai szereplés egyetlen és kizárólagos kvalifikációjának a familiáris összeköttetéseket hirdeti.

Megújult a tetszés a jobboldalon. Előrehaladván az idő, *Madarász* elnök a karácsonyi szünetre tett propositióit. E szerint szombat on kezdődnek a vakáció és a legközelebbi ülés kedden délelőtt tízenegykor tartatnék.

A szövetséges tábor azonban — úgy látszik — fáradt. Több pihenést akar. A keddi napot is szünetnek óhajtja. Rendkívül zajos kis »vakáció-vita« indult meg, a melyben *Polónyi* és *Buzáth* törtek lándzsát a hosszabb szünet mellett, míg *Tisza* István gróf a házszabályokhoz szólott. Csupa zaj volt a terem, a szónokok szavát teljességgel nem lehetett megérteni. A jobboldal erőlyesen állást foglalt a vakáció megnyújtása ellen. — A viharosan indult tárgyalásnak mára az elnök azzal vetett véget, hogy hivatkozva egy husz aláírással ellátott ivre, »a kérdés megvitatását« holnapra halasztotta. A Ház nagy része a házszabályoknak ezzel az értelmezésével nem értett egyet; az öreg ur azonban elhagyta a podiumot és így nagy zajban végződött az ülés.

Az interpellációkra sor se került és azt se lehet tudni: mi lesz hát a karácsonyi szünettel.

Bizalmi nyilatkozatok.

Erzsébetváros, decz. 21.

Az erzsébetvárosi választókerület szabadelvű-pártja ma este népes pártértekezletet tartott, melyen a párttagok csaknem teljes számmal megjelentek. Dr. *Antalfy* Manó pártelnök megnyitván az ülést, előadta, hogy többek kérésére azért hívta össze a pártértekezletet, hogy a jelenlegi politikai helyzet felett a párt véleményét nyilvánítsa. Az elnök szavainak elhangzása után *Markovich* János ügyvéd, az erzsébetvárosi szabadelvűpárt egyik oszlopos tagja szólalt fel és nagyszabású beszédben találóan jellemezte a mai politikai helyzetet, melynek legtöbb okozója a kisebbség obstrukciója, mit feltétlenül elítélendőnek tart, mint olyan fegyvert, mely a parlamentet tétlenségre kárhoztatja és a parlamentáris alkotmányt veszélybe dönti. Beszéde végén indítványozta, hogy a párt üdvözölje a kormányt és szabadelvűpártot, s jelentse ki rendületlen bizalmát mindkettő iránt.

Ezután dr. *Boér* Elek szólalt föl, s nagy tetszéssel fogadott beszédben elfogadásra ajánlotta a már említett indítványt, melyet a pártértekezlet óriási lelkesedéssel és egyhangulag magáévá tett. Lelkesedést keltett az értekezletben a város hazafias kereskedő és iparos osztályának teljes számban való megjelenése. A kormány és szabadelvűpárthoz az értekezlet az alábbi sürgőnyt küldötte:

»Br. *Bánffy* Dezső ö nagyméltóságának
Bpest.

Az erzsébetvárosi szabadelvűpárt ma este tartott értekezletén egyhangulag elhatározta, hogy Nagyméltóságodnak, a vezetése alatt álló kormánynak és a szabadelvűpártnak, azon hazafias és magasztos működésükért, melyet a nemzet és a parlamentáris alkotmány érdekében kifejtettek, hazafias üdvözlését küldi és rendületlen bizalmáról biztosítja.

Az erzsébetvárosi szabadelvűpárt nevében:

dr. *Antalfy* Manó,
pártelnök.

Fogarás, decz. 21.

A fogarasi szabadelvűpárt végrehajtó-bizottsága ma *Bánffy* báró miniszterelnököt távirati uton üdvözölte, kifejezván tántoríthatatlan bizalmát s ragaszkodását a miniszterelnök, a kormány és a szabadelvűpárt iránt.

Budapest, decz. 21.

A belvárosi szabadelvű választók ma este 6 órakor a belvárosi polgári kör helyiségében értekezletet tartottak, melyen több száz választópolgár jelent meg, kik a kör helyiségeit teljesen megtöltötték.

Püspöky Emil az értekezletet megnyitván, előadta, hogy az értekezlet célja az obstrukcióval szemben a szabadelvűpárt iránti bizalom nyilvánítása.

Forgó István felszólalása után az értekezlet egyhangulag és lelkesedéssel elhatározta, hogy a szabadelvűpárt működése és politikája iránt bizalommal viseltetik s ebből folyólag a belváros országgyűlési képviselője báró *Podmaniczky* Frigyes irányában is ragaszkodásának és bizalmának ad kifejezést.

Elhatározták továbbá, hogy a fővárosi szabadelvű polgárok holnap tartandó nagygyűlésén tömegesen fognak résztvenni.

Debreczen, decz. 21.

A debreczeni szabadelvűpárt ma népes értekezletet tartott, a melyen elhatározta, hogy a kormányhoz üdvözlő táviratot intéz. Elérkezettnek látja azt az időt, hogy az ország polgárai-

nak vagyoni jólétét, sőt a parlamentárizmust is veszélyeztető, pusztán személyes okokból vezetett ellenzéki tárgyalási mód ellen fölemelve tiltakozó szavát. A kisebbség által rendezett vak gyűlöletet és terrorizmust mutató eljárás következményeit Isten és ember előtt az ellenzékre hárítja. Végül kijelentette, hogy a szabadelvűpárt azon tántoríthatatlan képviselői és a keserű megpróbáltatást és méltatlan bánásmódot hazafiúi lelki erővel tűrő kormányterfiak iránt, a kik a szabadelvűség lobogója alatt hiven kitartanak, legmelegebb rokonszenvvel és bizalommal viseltetik. A debreczeni szabadelvűpárt *Bánffy* bárót üdvözli és neki bizalmát nyilvánítja.

Nagybecskerek, decz. 21.

Torontál vármegye mai rendkívüli közgyűlése az állandó választmány indítványára kimondotta, hogy a képviselőház nyugodt tárgyalásainak biztosítása szempontjából felirati jogával már élt, újabb felirat intézését pedig azért mellőzi, mert habár a képviselőházban és az egyes országos pártok kebelében történtek hazafias aggodalmat kelthetnének, mégis megnyugvással tekint a jövő elé. Az országos szabadelvűpártnak, mely régi hűveinek a válságos pillanatban történt és nem helyeseltető várakozó kilépése által számban megfogyott és a felelős kormánynak hűsiséggel határos, egyetértő, nemes és kötelességtudó magatartása biznyságul szolgál arra, hogy ezeréves alkotmányunk megvédése közben mulasztás nem követtetik el. Ebben a tudatban a törvényhatóság annál kevésbbé látja újabb felirat intézésének szükségét fenforogni, mert a vármegye országgyűlési képviselői, egy társuk kivételével, a ki egy már régebbi időből származó félreértés következtében lépett ki a szabadelvűpártból, valamennyien buzgó és egyetértő részt vesznek a legszentebb nemzeti kincs egyedül helyes megvédésében.

HIREK.

Kolozsvár, decz. 22.

A kolozsvári szabadelvűpárt intéző nagybizottsága holnap (decz. 23-án) délután 5 órakor a politikai helyzet megbeszélése céljából gyűlést tart. A gyűlésre a bizottság tagjai egyenként meghívót kaptak ugyan, de ezen az uton is fölkértek a tisztelt urak, hogy az értekezleten teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

A nagyhét. Karácsony estjétől még csak egy nap választ el. A keresztény világ legnagyobb és a családi élet legpoétikusabb ünnepének előestéje édes, kellemes hangulattal tölti el az emberek kicsinyeit és nagyjait egyaránt. Mintha zengne a levegőben a pásztorok éneke, kik tömjént és mirhát visznek a bethlehemi kisdédnek és mintha ragyogna már a csillag, mely a keleti bölcseket vezérli a jászolhoz, hol a dicsúgaras csecsemő Krisztus született, megalkotni a legnagyobb jót: a keresztény hitet, a lélek szabadságát, az emberi művelődés nagy tényezőit. Az öregeknek lelkében megújul a múlt emlékezete, a melynek alvó fénye ki-kilobban a távolság szürke homályából és a gyermekek a boldog hit tudatával várják az ünnepélyes estét, mikor a jó Isten elküldi az ő angyalait a kunyhókba és palotákba ajándékkal, szeretettel és megbocsátással. Nemsokára felgyul a karácsonyfa ragyogó világa, megcsendülnek az apró üvegharangok s a nagy ünnep édes, hangulatos pillanata elsimítja a gondokat a nagyok homlokáról, s vidám derűt varázsol a gyermek arcokra. Most szállnak szét a karácsonyfák, most indulnak utra az angyal fiúk, most foly mindenütt az

előkészület egy szép, boldog, lényúgaras estére, melyen feledjük a hétköznapi élet fárasztó küzdelmeit s megpihenünk a hit költészetének vigasztaló, szelid csendjében.

A sétatéri jégpályán ma reggel a jégkéreg vastagsága 4—8 centiméter között váltakozott, miből bátran következtethetjük, hogy holnap-holnapután a jég sport kedvelői a pom-pásan előkészített jégpályát bátran igénybe vehetik. Az előmunkálatok már nagyban folynak, a pályát tisztogatják, a villanylámpákat szerelik, a termeket rendezik, egyszóval a korcsolyázó egyet választmánya mindent elkövet e sport kedvelői kényelmére. Ebben az időben a honvéd zenekar fog játszani és minden második nap fél 6 órától fél 8 óráig villanyvilágítás mellett veheti a korcsolyázó közönségnek az a része igénybe a pályát, a melyet nappali foglalkozása mástfelé szől.

Jótekonyság. Egy mezősi földbirtokos, a ki évről-évre jelentékeny összeget juttat jótekonyságra, 100 frtot küldött *Szvacsiná* Géza polgármesterhez azzal a kéréssel, hogy ebből az összegből 40 frtot a siket-némák kolozsvári intézetének és 30—30 frtot a menza-akadémiának s a mentőegyletnek juttasson. A polgármester a karácsonyi adományokat azonnal elküldte a megnevezett humanus intézeteknek és ezen az uton is kitejezi hálás köszönetét a nemes gondolkodású emberbarátnak, a kinek meleg, jó szíve ezuttal se feledkezett meg az árvákról, szegényekről és szenvedőkről.

Erdélyi Uti Kalauz. Az Erdélyi Kárpát-Egyesület kiadásában távaszra megjelenik az »Emke Uti Kalauz« második bővített és javított kiadása. E becses műnek első kiadását ugyszólván elkapkodta a közönség. Világos tanubizonyosság, mennyire közszükséget pótol. Az Eke ez uton is fölszólítja az érdeklődő közönséget, hogy a ki az első kiadásban valami tárgyi hibát talált, valamint kiegészítendőnek, pótlandónak tart, sziveskedjék azt lehetőleg minél előbb beküldeni *Versényi* György dr. szerkesztőhöz. (Kolozsvár, belfarkas-utca 27. sz.)

Öngyilkosság hét tanu jelenlétében. Sólalvi Sándor 70 éves napszámos tegnap délelőtt a Karolina-kórházba akarta magát felvételni, onnan azonban elutasították. Az öreg erre a városi dolgozó-házba ment, a hol este felakasztotta magát. A teremben még hét ember volt, a kik a tűz körül ültek s egyik sem vette észre, hogy az öreg egy kötéllel az ajtó sarkára akasztotta magát és rövid idő alatt meg is halt. Holttestét beszállították a bonczteni intézetbe.

Karácsonyfa-ünnepély. Folyó hó 24-én d. u. 4 órakor a siket-némák intézetében karácsonyfa-ünnepély lesz, melyre a felügyelő-bizottság az érdeklődőket ezennel tisztelettel meghívja.

Egy apát-plébános jubileuma. Brasó város közönsége szépen ülte meg hétfőn *Möller* Ede apát-plébános áldozárságának 58. évfordulóját. A jubilaris ánnepély d. u. 3 órakor tisztelgésekkel kezdődött. Előbb a róm. kath. elemi iskola növendékei jelentek meg a jubilánsnál *Bíró* Sándor igazgató vezetése alatt; később a róm. kath. nőegylet tagjai járultak az ősz egyházférfiú elé, hogy tisztelgetnek egy aranykehely átnyújtásával is kifejezést adjanak, este pedig a róm. kath. főgimnázium fiatalága lámpiónokkal vonult az ünnepelt lakása elé s ott hazafias dalokat énekeltek. Az ifjúság érzelmeit *Baráczy* Sándor főgimnáziumi tanár tolmácsolta, mire a pápai praelatus meghatva mondott köszönetet. Kedden d. e. a róm. kath. egyházközség, délelben pedig különböző küldöttségek tisztelgettek. Ugyancsak d. e. ünnepélyes istentisztelet volt, d. u. 1 órakor az apát-plébános ur hívei és tisztelői lakomára gyűltek össze. Az ebédnél mintegy 120-an vettek részt a társadalom különböző osztályaiból. Képviselve voltak a különböző egyházak és iskolák, valamint a hivatalok is. Az első felköszöntőt *Harmath* Lajos ügyvéd mondta. Utána *Fejér* M. sepsi-szt.-györgyi plébános emelte poharát az ünnepeltre. *Möller* Ede apát-plébános megindultan köszönte meg az ovációt, a melyben részesítették. Felköszöntőket mondtak még: *Obert* Ferencz, dr. *Pawelka* Ernő, *Moór* Gyula főesperes, *Lukács* Sándor ta-

nár, Rosenbaum Lajos, Avedik Lukács. Dr. Zakariás János fölolvasta a nagy számmal érkező táviratokat.

Verekedés a karácsonyfa árusokkal. A piac északi oldalán az angyalok szokták esténként bevásárolni a jó falusi emberektől a karácsonyfaának való fenyőfákat. Tegnap este egy meglehetősen becsipett munkás ment fenyőfát vásárolni. Mivel a fenyőfa-árusokkal nem tudott békességben megalkudni, összeveszett velők, a miből aztán hatalmas verekedés támadt, melyet a rendőrök hűtöttek meg, a verekedőket a rendőrségre vezette.

Egy jótékony nőegylet estélye. Közelebből megemlékeztünk volt arról, hogy a kolozsvári izr. nőegylet táncestélyt rendezett, mely úgy anyagilag, mint erkölcsileg igen szépen sikerült. Az egylet elnöksége ezen az uton mond köszönetet a rendező-bizottságnak, különösen dr. Hollosiné urasszonynak az est érdekében kifejtett buzgó fáradozásukért, a jótékony-egyletnek 100 frtot jövedelmezett.

A király vásárlásai. A király már régebben hétezer koronát engedélyezett arra a célra, hogy számára magyar iparművészeti tárgyakat vásároljanak. A bizottság, a mely az illető tárgyakat kijelöli, a napokban ült össze és az iparművészeti társulat karácsonyi kiállításán kijelölték a király számára megvásárlandó tárgyakat. A kijelölt tárgyak között vannak szőnyegek, ötvösművek, butorok, vas- és bronz-tárgyak és más iparművészeti tárgyak is, melyek jegyzékét, jóváhagyás végett, a napokban fölterjesztik a kabinetirodához.

Mária Valéria főherczegasszony már január hóban Schönbrunnba költözik át Wallseeből, hogy a tél egész tartama alatt mindig a király közvetlen közelében lehessen. A schönbrunni kastélyban a főherczegnő lakosztályát már teljesen rendbe is hozták.

Árpádkori temető Egerben. Érdekes hírt közölnek Egerből. A város határában levő »Szép asszony völgyében« fekvő szőlők egyikében a munkások ásás közben számtalan emberi és állati csontvázat, kengyelvasakat, zablyákat, dárdaakat, kardokat, nyilakat, karpereceket, csatokat, lőszerszám-diszítéseket és bizanci szerszemes »Cristoforo romano« fölírásu átlukasztott pénzdarabokat találtak. A becses régiségeket Kandra Kabos és dr. Bartalos Gyula megvizsgálták. Szerintük sok körülmény azt mutatja, hogy az ásás helyén és környékén temető volt a honfoglalás korában. Az ásást nagy szorgalommal folytatják.

Az ezredik hajó. Orsován, mint onnan jelentik, hétfőn délután taraczk-lövésekkel ünnepelték azt a nevezetes eseményt, hogy a vas-kapui hajózási csatornán, megnyitása óta, ekkor haladt keresztül az ezredik hajó. Az »Európa« nevű gőzös vontatta fölfelé az 5050 métermázsza buzával megrakodott teherhajót. A gőzhajózási társulatok s más testületek táviratilag üdvöztették ez alkalomból Dániel kereskedelmi minisztert.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi játérend:

Péntek: Ripp van Winkle. (b. 77. sz.)
Szombat: Zárva.
Vasárnap: délután: Talmi herczegnő.
este: Aranylakodalom. (b. 78. sz.)

Színházban. Berczik Árpád mély szívvel megírt, hangulatos vigjátéka: »Himfy dalai« tegnap másodszor került színre. A közönség, mely a színházat teljesen megtöltötte, folytonos érdeklődéssel kísérte Kisfaludy Sándor szerelmének romantikus történetét. A darab friss, verőfényes levegője, pompásan karakterizált, töröl met-szett magyar alakjai ezuttal is egészen föllekesítették a közönséget, mely az egyes jelenetek után tetszésének nyílt színen is viharos tapsokkal adott kifejezést.

A színészek ambícióval, igyekezettel játszták meg halás szerepeiket. A jó előadás attrakciói ezuttal is első sorban Tompa Kálmán (Kisfaludy

Sándor), Miklósi Ilona (Szegedy Róza), Vendrei (Rosty Antal) és Laczkó Aranka (özv. Biróné) voltak, a kik mellett Szentgyörgyi (Ágh Ferencz), Pataki (Bezeredy) és Turchányi Olga (Jolán) keltettek jóízű játékkal derűtséget a nézőtérben. Baróti Irma kedvesen, ügyesen csevegett Annuska szeretetreméltó szerepében, Janovics (Szalóky) azonban kissé erős karrikaturát csinált a plagiátor udvarló alakjából.

A közönség pompás hangulatban figyelte az előadást és a szereplőket fölvonások végén több ízben szölitotta a függöny elé. Az első fölvonásban bemutatott századeleji tanczokat zugó tapsokkal ismételtették meg.

*

Uj szépirodalmi lap. »Kolozsvári Lapok« czim alatt egy uj szépirodalmi hetilap indult meg Kovács Dezső szerkesztésében és Gombos Ferencz kiadásában Kolozsvárról. Ma jelent meg a mutatószám, melynek tartalma magas irodalmi nivón áll. Szabolcska Mihály, Fancshné-Gyujtó Izabella, Jékely Aladár, Felszeghy stb. irtak az első számban érdekes elbeszélést és hangulatos költeményeket. »Hétről-hétre« rovatában a lap napi eseményeket közöl, szellemes és ötletes tollal megírva. A lap újévtől kezdve indul meg és egész évre csak 6 frt az előfizetési ára. Azt hisszük, hogy a kolozsvári, mint az erdélyrészi közönség szívesen pártolja egyetlen szépirodalmi lapját az erdélyi részeknek és azon lesz, hogy az mentől hosszasan álljon a nemzeti irodalom szolgálatában.

*

Fenyvesi Emilt — a budapesti Vigszínház kedvelt tagját, — megnyerte az igazgató-ság négy vendégjátékra a jövő héten, s a megállapodások szerint kedden »Az államtitkár urban lép föl először — és folytatja szerdán »A valódi nász«-ban, csütörtökön »Trilby«-ben és pénteken »Változó el«-ben vendégjátékait a művész, a ki régi ismerőse a kolozsvári közönségnek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 77. (páratlan) sz. Bérlet 77. (páratlan) sz.
Kolozsvár, pénteken, 1898. december 23-án

Ripp van Winkle.

Regényes nagy operette 3 felvonásban, 4 képben. Irták: Meilhac és Farnie. Fordította: Evva és Fáy. Zenéjét írta: Planquette. (Rendező: Follinus Aurél.)

Kezdeté 7 órakor, vége 10 előtt.

TÁVIRATOK.

(A »Magyar Polgár« eredeti táviratai.)

Minisztertanács.

Budapest, decz. 22. Tegnap minisztertanácsot tartottak, melyen elhatározták, hogy a bankprovizoriumról szóló javaslatot esetleg még Madarász József korelnöksége alatt be fogják a képviselőházhoz nyújtani.

Az országházról.

Budapest, decz. 22. A képviselőház mai ülésén mindenekelőtt tisztázták azt a zavart, mely a tegnapi ülés végén támadt, a karácsonyi szünet megállapítása körül.

Madarász korelnök elmondja a tényállást és kéri a képviselőket, hogy »a béke kedvéért« szavazzanak ez ügyben.

Polónyi Géza a jegyzőkönyv dolgát fessegetvén, az elnököt rendreutasítja.

Polónyi kijelenti, hogy az elnöki tekintély iránti respektusból hozzájárul Madarász indítványához.

Tisza István gróf kijelenti, hogy a kapott magyarázat után korrektnek tartja az elnök tegnapi eljárását.

Következik a névszerinti szavazás, melynek eredményeként a Ház elfogadja, hogy három napig tartson a karácsonyi szünet.

A szavazás alatt a baloldali karzatról, éppen az újságírói karzat fölött, nagy robajjal a terembe hullott egy támfal, mire élénk mozgás támadt.

Baleset véletlenül nem történt, mert az újságírók éppen akkor nem voltak a teremben.

Most folytatták az elnök-választási vitát.

Molnár János szólt hosszadalmasan a politikai rendszerről, felpanaszolván, hogy a kormány üldözi az ellenzéket és ezért kell ennek bosszu-politikát folytatnia. Végül csatlakozott Kossuth indítványához.

Az ülés végén Pichler Győző interpellálta a miniszterelnököt egy aradmegyei román gyűlés ügyében, melyből állítólag Lueger által akarnak intézni folyamodványt az uralkodóhoz. Beszéde közben Pichler »hitvány alávaló«-nak nevezi Luegert.

Elnök a szónokot ezért a kifejezésért rendreutasítja.

Pichler bocsánatot kér szavaiért, de megjegyzi, hogy Lueger is ilyen kifejezéseket használt a Reichsrath-ban a magyarok ellen. Luegert különben erkölcsileg züllött embernek tartja.

Az indemnity a függetlenségi pártban.

Budapest, decz. 22. Rátkey László, a függetlenségi pártban állítólag javasolni fogja, hogy az indemnityt a kormánynak februárig szavazzák meg, a mi által a pártból elhárítják a felelősséget a törvényen kívüli állapot előidézéseért.

A vasutak előléptetése.

Budapest, decz. 22. Hir szerint Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter a magyar államvasuti hivatalnokok összes előléptetéseit, az indemnity törvényjavaslat megszavazása utánra halasztotta.

Lakoma Zichy Jenő gr. tiszteletére.

Budapest, decz. 22. A gentry-kaszinóban lakomát rendeztek Zichy Jenő gr. tiszteletére. A lakomán tulnyomóan ellenzékiek vettek részt.

Az ünnepelt Zichy grófot Wekerle Sándor köszöntötte föl, mire Zichy felelvén, megköszönte az ünnepeltetést.

Apponyi Albert gróf is mondott felköszöntőt. Nagy tapsal fogadták azt a mondását, hogy Zichy a nemzet multját, ő (Apponyi) pedig a jövőjét keresi. És a mig megtalálja, addig a szót használja fegyverül.

Vád alá helyezett elnök.

Pozsony, decz. 22. A pozsonyi kir. tábla Kloch bárót, a várnai képviselőválasztási elnököt, visszaélések vádjá miatt vád alá helyezte.

Agyonlőtték a szultán hadsegédét.

Konstantinápoly, decz. 22. Tegnap este Hasics basa nyilvános helyen a szultán hadsegédét: Gamet, agyonlőtte. A hadsegéd állítólag jelentékeny visszaéléseket követett el.

Italmérők figyelmebe.

A pénzügyminiszter hirdetést bocsátott ki a fogyasztási adók szedésére január elsejével beálló változásokról. A közönség és kivált az italmérők tájékoztatására közöljük ebből a következőket:

Az eddigi szeszitalmérési, cukorfogyasztási és söritaladók 1898. évi december hó 31-ik napjával megszűnnek. Ennélfogva 1899. évi január hó 1-ső napjától kezdve égetett szesz folyadékoknak, cukornak, cukorárúnak és sörnek a zárt városokba (Budapest, Pozsony) való behozatala, s nyílt helyeken való elárúsítása és beszerzése alkalmával a most említett adók nem fizetendők úgy mint eddig, zárt városokban a fogyasztási adóhivataloknál s nyílt helyeken az adószedésre jogosítottnál (községnél, bérlnél). Az egyes városok által a fentemlített cikkek fogyasztása vagy bevitele után szedett városi adókat és pótlékokat e rendelkezés nem érinti.

Ugyancsak 1898. évi december hó 31-ikével megszűnnek az égetett szesz folyadékok forgalmának korlátozására vonatkozó ama rendelkezések, a melyek szerint égetett szesz folyadékok egyik beszedési körből a másikba nem voltak szabadon bevihetők.

Az eltörölt szeszitalmérési, cukorfogyasztási és söritaladók helyett szeszforgalmi, cukorfogyasztási és sörfogyasztási adó elnevezés alatt 1899. évi január hó 1-jével új adók lépnek életbe.

Ezek az adók a kisebb mennyiségekben elszállított adóköteles cikkek után az illető cikket előállító iparvállalatokban (szeszfőzdében, cukorgyárban, sörfőzdében) fognak beszédeni; ennélfogva azok, a kik ily cikkeket a magyar korona országainak területén fekvő ilyen iparvállalatokból kisebb mennyiségekben (égetett szesz folyadékokat 5000 hektoliter foknál, cukrot 50 métermázsánál, sört 50 hektoliternél kisebb mennyiségekben) szereznek be, vagy a kik ily cikkeket a magyar korona országainak területén belül kereskedésekből vagy más üzletekből illetve felektől szereznek be, a cikkek beszerzése és átvétele alkalmával adót fizetni nem tartoznak, mert az adó már az elárúsító gyáros vagy kereskedő illetve fél által volt lefizetendő.

Magán felek, valamint a szesz, cukor és sör elárúsításával és feldolgozásával foglalkozó ipar-üzők az új adókat, a mennyiben szabályellenesség esete fenn nem forog, csak az alábbi a) és b) pontok alatt felsorolt két esetben tartoznak személyesen lefizetni és pedig:

a) ama cikkek után, a melyeket a fennebb kitüntetett mennyiségeknél nagyobb mennyiségekben szereznek be.

b) az olyanok után, melyeket a vámvonalon kívül fekvő területekről, a birodalmi (Ausztria), végre Bosznia és Hercegovinából szereznek be.

A fizetendő adók tételei a következők: égetett szesz italok után (likör kivételével) hektoliter-fokonként 15 kr szeszforgalmi adó; likörök után hektoliter-fokonként 15 kr szeszforgalmi adó és hektoliterenként 2 frt cukorfogyasztási adó; továbbá cukor után métermázsánként 6 frt, cukorárú után 5 frt, kandírozott gyümölcs után 4 frt, csokoládé és csokoládé-gyártmányok után 3 frt 50 kr cukorfogyasztási adó; sör után hektoliterenként 5 frt sörfogyasztási adó.

A január he elsején készletben levő égetett szesz folyadékok, cukor, cukorárú és sör után a birtokos a fenti adóknak megfelelő pótdót tartozik fizetni s az általa az illető cikkek után esetleg előzőleg lefizetett szeszitalmérési, illetve cukorfogyasztási vagy söritaladó részére az adószedésre jogosított által vissza fog téríteni. Az ez iránti részletes rendelkezéseket, kedvezményeket és könnyítéseket a Budapesti Közlöny 1898. évi november havi 267-ik számában közzétett rendelet tartalmazza.

A pótdó alá eső készletek 1899. évi január hó 1-től 1899. évi január 3-ig írásban két példányban bejelentendők az illető készletek tartási helyére nézve illetékes pénzügyőri szakasznál.

A bejelentésre szükséges űrlapok az előállítási költség megtérítése mellett minden pénzügyőri szakasznál kaphatók.

Nem jelentendők be az adómentesen főzött pálinka, az olyan égetett szesz folyadék, a melyet szeszfogyasztási adó terhel; az olyan cukor, a melyet cukoradó terhel; az egyes feleknél

jelentéktelen mennyiségekben készletben levő cikkek, a melyek az egyes magánfeleknél 5 liter alkoholt, 25 liter likört, 10 kilogramm cukrot vagy cukorárút, vagy 5 liter sört; az illető cikkekkel kereskedést vagy ipart űző feleknél pedig 10 liter alkoholt, 50 liter likört, 20 kilogramm cukrot vagy cukorárút és 25 liter sört meg nem haladnak.

REGÉNYCSARNOK.

A márkiné leánya.

— Regény. —

Írta: Guy de Maupassant.

— Fordította: ifj. Téglás Gábor. —

(Folytatás.)

(15)

— Azt szeretném tehát tudni, hogy kicsoda ez a Valréali lovag?

Servigny elnevelte magát.

— Ez se ér többet a herczegnél? — szolt a leány.

— A hogy vesszük. Azt hiszem különben, hogy mégis ügyesebb vñhák.

— És de Belvigne?

— Ez már hamisítatlan világi. Tiszteletes — bizonyos mértékig. Kár, hogy le van égve.

— Nincs pénze?

— Van, de az nem az övé.

— És birtokai?

— Miféle birtokai?

— A mikről beszélni szokott.

— Talán a tenger alatt fekszenek...

Yvette most hirtelen megállt és azt kérdezte:

— S azt kitől tudhatnám meg...

— Hogy én ki vagyok? Ugy-e azt szeretné kivenni...

— Eltalálta.

— Ime életrajzom: jó családból származom, de sohase használtam föl. Volt eszem, de elmulasztottam értékesíteni; volt képzettségem is, de a semmittevésbe ölttem. Most van még vagyonom, bizonyos mennyiségű tapasztalatom és életismeretem; megvetem az embereket; mélyen érzem tetteim hiábavalóságát és végtelen türellemmel viselkedem a mások hibája iránt. Bizonyos pillanatokban, mint láthatja, meggondolatlanul észintre vagyok és ha próbára akarna tenni, alkalmasint képes volnék szeretni is... Ezekkel a gyöngédségeimmel, vagy erőnyeimmel ime rendelkezésre állok. Parancsoljon velem.

Yvette hallgatott s a Servigny félig tréfás, félig komoly szavaiknak czélatosságát mérlegelte.

— Mit gondol Lamony grófnőről — tudakolta később.

— Bocsánat, a hölgyekről nem nyilatkozom.

— Miért?

— Jobbnak tartom így.

— Egyikről se akar beszélni?

— Egyikről se.

— Ez tehát azt jelenti...

— Azt jelenti, a mit akar.

— S ha rosszat gondolnék?

— Rosszabbat ugyse gondolhat a valónál...

— Lássuk csak, — nincs kivétel közöttük?

Servigny felczagott és szokásos gunyos módorával meghajította magát:

— A jelenlevők mindig kivételek!

Yvette elpirult. Erőltetett nyugalommal folytatta:

— És mi a véleménye felőlem?

— Okvetlenül elmondjam?

— Azért — kérdeztem.

— Ám legyen. Azt, hiszem tehát, hogy magának sok érzéke, sok gyakorlata, vagy ha jobban tetszik: sok gyakorlati érzéke van... Pompásan tudja játszani szerepét, ügyesen rejti el szándékait és veti ki hálóját... Szóval, olyan nő, a ki türelmesen várja — az eseményeket.

— Aztán?

— Nincs „aztán”.

— Ennyi az egész?

— Ennyi. Tévedtem talán?

— Nagyon. Különben majd megváltoztatom a vélekedését — felelte komolyan a leány.

Anyja jött velük szembe Savallal.

A márkiné aprókat lépve, szemeit lesütve, kissé kipirulva sétált, mint történni szokott

olyankor, ha valaki kellemes, bizalmas dolgokról beszélget. A mint előre haladt, napernyőjével alakokat és betűket rajzolt a homokba, talán a nélkül, hogy tudta volna s közben fejét lehajtva, alig észrevehetőleg Savalhoz simult és halkan, szagztatottan beszélgetett.

Yvette reája nézett és egyszerre hirtelen gyanu villant meg agyában, mint a hogy végigsuhan a földön a gyorsan siető fellegek árnyéka.

A villa harangja reggelihez hívta a társaságot.

Szótlanul, csöndben ültek az asztalhoz.

A kertben hűvös szél borzongatta a fákat. A légnyomás szokatlan nagy volt, a látóhatáron sötét, violaszínű fellegek tornyosultak. Vihar készült.

A mint a kávé behozták, a márkiné mosolyogva fordult Yvettehez:

— Nos kedvesem, nem akarsz ma sétálni Servigny barátunkkal?

— Ma?

— Igen. Pompás a levegő a fák alatt.

A leány anyjára nézett, aztán gyorsan elkapta tekintetét.

— Nem, anyám, ma nem megyek ki — felelte határozottan.

A márkinének nem volt inyére ez a válasz.

— Tégy csak sétát, édesem. Meglásd jól fog esni.

Yvette nyersen fakadt ki:

— Itthon maradok.

— Miért?

— Tudhatod. Tegnap este már megmondtam az okát.

Obardiné, a ki tegnapi beszélgetésükről egészen megfélekedett, elpirult és zavarba jött.

Hamarjában nem tudta, hogy miképp biztosítson magának egy-két órai szabadságot.

Nyugtalanul mondta:

— Persze, nem is gondoltam rá... Igazad van. Hova is tettem a fejemet!

Yvette elővette himzését, a mi évenként átlag ötször szokott megtörténni vele és alacsony székre ült anyja mellé, míg a két fiatal ember tábori széken lovagolt és szivarozott.

Az órák el-elakadó társalgás közben multak.

A márkiné jelentőségteles pillantásokat vetett Saval felé és azon gondolkodott, mint tudná leányát eltávolítani? Végre belátta, hogy ez aligha fog sikerülni. Más határozott tehát s így szolt Servignyhez:

— Tudja mit, kedves herczegem? Ma estére mind a kettőjüket itt tartóztatom. Holnap majd együtt reggelizünk Chatou-ban, a Fournaise-ven-déglőben.

(Folytatása következik.)

Szerkesztőségi telefon-szám 49.

Kiadóhivatal- és nyomdai telefon-szám 364.

NYILT-TÉR.

Menyasszonyruha-selyem

65 krtól

14 frt 65 krig méterenként, — valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát-fogyasztóknak postabér és vámmentesen, valamint házhoz szállítva, — mintákat pedig postafordultával küldenek,**

Henneberg G. selyemgyárai (cs. és k. udvari szállító) **Zürichben.**

Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

Alkalmas karácsonyi ajándékok!

Most érkeztek a legfinomabb szemet nem fárasztó

párisi látcsövek.

Föltűnő olcsó árban kaphatók

Miháltsek F.

egyedüli erdélyrészi szaklátszerésznél Kolozsvárt, belközép-utca 10. sz.

1018 1—3

Nyomatott a Magyar Polgár könyvnyomdájában Kolozsvárt.